

*Załącznik do uchwały Nr XXXVIII/224/2018
Rady Miejskiej w Pogorzeli
z dnia 29 maja 2018r.*

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Pogorzela
na lata 2018-2022**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU.....	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	10
5. CHARAKTERYSTYKA GMINY	11
6. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE.....	12
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE.....	15
1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	16
1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	16
1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	24
1.3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE.....	29
1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY.....	30
1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	30
1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	36
1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	38
1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM.....	40
1.6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	41
2. ADRESACI PROGRAMU	43
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	44
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	44
3.2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	45

III. REALIZACJA PROGRAMU	53
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	53
2. MONITORING I EWALUACJA	53
3. FINANSOWANIE	54
SPIS TABEL I WYKRESÓW	55

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.

Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
----------------------------	--

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doświadczających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, zarówno wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się **syndromu wyuczonej bezradności**.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Skutki wyuczonej bezradności łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doświadczającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem. Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw oraz oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych. Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2017 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie **92 529** osób (w tym 67 984 to kobiety, 13 515 to dzieci i młodzież do 18. roku życia, a 11 030 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2017 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2017

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 662 (w tym 61 980 wszczynających procedurę i 13682 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	92 529
liczba ofiar – kobiet	67 984
liczba ofiar – mężczyzn	11 030
liczba ofiar – małoletnich	13 515
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	76 206
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	5 878
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	70 035
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	293
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	46 092
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	2 028
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	44 037
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	27
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	413

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). Większość sprawców przyznawała się do stosowania tylko jednej formy przemocy (13%). Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny).

Do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczenie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;

- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%). Respondenci najrzadziej deklarowali, że byli świadkami przemocy seksualnej (8%).

Tylko dwóch na pięciu świadków przemocy postanowiło zgłosić ją instytucjom lub organizacjom. Ludzie młodzi wyraźnie rzadziej (27%) zgłaszali takie przypadki, niż respondenci w średnim (48%) lub starszym wieku (51%). Świadcowie przemocy najczęściej powiadamiali o niej Policję (60%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (35%). Osoby, które nie zdecydowały się zgłosić przypadku przemocy, którego były świadkiem, swoją bierność tłumaczyły brakiem wiary w skuteczność lub zasadność takiej interwencji.

Policja (31%) i Ośrodki Pomocy Społecznej (29%) były najczęściej wskazywane przez respondentów jako instytucje udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Jednakże co trzeci respondent nie potrafił wymienić ani jednej takiej instytucji czy organizacji.

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W celu zachowania możliwości porównania wyników, kwestionariusz badania został ułożony w oparciu o wcześniej prowadzone badania:

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. Nazwanie przemocą niektórych działań jest jednoznaczne z potępieniem ich i z potrzebą przeciwdziałania.

Jednocześnie występuje tendencja do ograniczania zakresu definicyjnego słowa „przemoc”. Na przykład w kontekście przemocy wobec dzieci mechanizm ten widać, gdy słowo „przemoc” zostaje zastąpione słowem „lanie”.

Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Prawie 24% uważa, że do przemocy by nie dochodziło, gdyby nie prowokacje ze strony partnera, przekładając tym samym odpowiedzialność za jej stosowanie ze sprawcy na ofiarę. Jednocześnie ponad 80% osób nie podziela opinii, że istnieją okoliczności, które mogą usprawiedliwić przemoc.

Większość osób badanych dostrzega problem przemocy wobec dzieci. Istnieje mniejsza tolerancja wobec przemocy psychicznej niż fizycznej (karanie dzieci laniem popiera 26% osób badanych). Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Większość badanych (ok. 3/4) uznała, że pomoc dla ofiar przemocy nie jest wystarczająca. W porównaniu z badaniem z 2007 r. istotnie wzrósł jednak odsetek respondentów przekonanych, że ofiary przemocy mogą liczyć na pomoc.

Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej osoby najbliższe – w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci – rodzice. W przypadku przemocy wobec osób dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą aktom przemocy jest alkohol. Aktom przemocy wobec dzieci częściej towarzyszą inne sytuacje kryzysowe w rodzinie.

Jednym z najistotniejszych wniosków płynących z badania jest bardzo mała skłonność uczestników przemocy w rodzinie do szukania pomocy na zewnątrz. W zdecydowanej większości (3/4) przypadków przemocy nie korzystano z żadnej formy pomocy. W relacjach ofiar, sprawców i świadków przemocy instytucjonalny system wsparcia jawi się jako ubogi i niewykorzystywany. Z drugiej strony, osoby korzystające z pomocy uznają ją w większości za przynajmniej w części skuteczną.

Wśród osób badanych 14,4% twierdziło, że istnieją sytuacje, w których przemoc jest usprawiedliwiona. Wynik nie odbiega istotnie od wyniku z roku 2007 (13,5%). Zdecydowana

większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek usprawiedliwia przemoc w rodzinie.

Niemal co piąta osoba twierdziła, że o przemoc można mówić tylko wtedy, gdy na ciele ofiary widać wyraźne ślady, np. siniaki. To wynik wyższy niż w roku 2007, kiedy z tym stwierdzeniem zgodziło się 15,9% badanych. Co czwarta osoba, zarówno w obecnym badaniu, jak i w badaniu z 2007 r. twierdziła, że wyzwiska i obrażanie partnera to normalna rzecz podczas małżeńskich sporów. Oznacza to, że stosunkowo duża część badanych (w przedziale 20-24%) za przemoc uważa wyłącznie przemoc fizyczną i to jedynie w jej ostrej formie.

Wnioski te potwierdza stosunkowo duża liczba respondentów, którzy zgadzają się ze stwierdzeniem, że „w sprawach seksu żona powinna zgadzać się na to, co chce mąż” (16,5%), a także z przekonaniem, że „w małżeństwie gwałt nie istnieje” (18,3%). Obydwa te wyniki są wyższe niż w badaniu z roku 2007 (odpowiednio 9,9%, 14,7%) i te różnice są istotne statystycznie. Oznacza to, że część respondentów nie traktuje przemocy seksualnej w związku jako niepożądanego zjawiska.

Aż 23,8% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że „sprawca przestanie stosować przemoc, gdy trafi na właściwego partnera”. Wynik ten nie różni się istotnie od wyniku z roku 2007 (24,2%). Niewiele mniej respondentów, nieco ponad 1/5 (21,6%), zgadza się ze stwierdzeniem, że „obsesyjna zazdrość to przejaw miłości do partnera”. W stosunku do roku 2007 jest to wynik wyższy o niemal 4 punkty procentowe (17,8%) i jest to różnica istotna statystycznie.

Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy. W stosunku do roku 2007 ta wartość istotnie spadła (84,2%). Należy jednak podkreślić, że prawie 1/5 badanych nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Podobnie negatywny stosunek mają badani do polskiego prawa w kontekście ochrony ofiar przemocy – aż 72,6% uznało, że prawo polskie niedostatecznie chroni ofiary przemocy. Oznacza to, że badani widzą potrzebę udzielania lub zwiększenia zakresu pomocy ofiarom przemocy.

W 2014 r. 17,8% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że nie warto pomagać ofiarom przemocy, gdyż i tak wrócą one do sprawcy (w roku 2007 odsetek ten był istotnie niższy – 11,1%). Jednocześnie 79,4% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem, co potwierdza

wnioski płynące z wyników badania, że badani oczekują większej pomocy dla ofiar przemocy i nie są skłonni zgadzać się ze stwierdzeniem, że pomoc jest niepotrzebna.

Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych. Także dużo, bo 86,6% respondentów nie zgodziło się z twierdzeniem, że zawiadomienie o przemocy w rodzinie jest donosicielstwem.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Nie odnotowano różnic między rokiem 2009 i 2015 pod względem obojętności na przemoc. Rozkłady odpowiedzi na poszczególne pytania w obu latach były bardzo zbliżone. Nie zmienił się także wzór reagowania na obserwowaną przemoc. Przeważała bierność – brak jakiegokolwiek reakcji średnio deklarowało 72% respondentów, zaś najwyższy odsetek – 75,9% – wystąpił w sytuacji przemocy wobec osób starszych obserwowanej poza rodziną. Najbardziej deklarowaną formą ingerencji niezmiennie było powiadomienie odpowiednich instytucji.

Analizy pokazały kilka różnic w obrazie przemocy w rodzinie między rokiem 2009 a rokiem 2015, mimo że obserwowana częstość jej występowania nadal utrzymywała się na wysokim poziomie. Po pierwsze, w roku 2015 odnotowano spadek przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych spostrzeganej poza rodziną. Po drugie, w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2009 wzrosła częstość przemocy obserwowanej w rodzinie. W roku 2009 średnio było 2,7% znajdujących okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy wobec osób starszych, zaś w roku 2015 – 4,1%. W roku 2009 średnio było 2,2% znajdujących okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy wobec osób niepełnosprawnych, zaś w roku 2015 – 3,5% .

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pogorzeli przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pogorzela na lata 2015-2020,

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pogorzela.

5. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Pogorzela jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części województwa wielkopolskiego, we wschodniej części powiatu gostyńskiego. Z końcem 2017 r. gmina liczyła 5 084 mieszkańców, w tym 2 559 kobiet, które stanowiły 50,33% ogółu ludności. W skład gminy wchodzi miasto Pogorzela oraz dwanaście sołectw, które zajmują łącznie powierzchnię 96,54 km². Gęstość zaludnienia wynosiła 53 osoby na 1 km². Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 74 km², tj. 77% powierzchni gminy. Lasy stanowią ponad 17% jej powierzchni. Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba mieszkańców ogółem	5 156	5 104	5 084
w tym kobiet	2 582	2 570	2 559

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 068	1 031	1 053
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 289	3 249	3 203
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	799	824	828

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli.

W roku szkolnym 2016/2017 w gminie funkcjonowało 7 placówek oświatowych (3 placówki wychowania przedszkolnego, 2 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum i 1 szkoła ponadgimnazjalna). Działalność kulturalna skupia się wokół Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Pogorzeli oraz Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Pogorzela.

Mieszkańcy gminy Pogorzela mają zapewnioną opiekę w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej ASKLEPIOS funkcjonującym na terenie gminy oraz 2 prywatnych gabinetach. Zapotrzebowanie mieszkańców na środki farmaceutyczne zapewniają 2 apteki.

W latach 2015-2017 stopa bezrobocia w gminie Pogorzela sukcesywnie malała – odpowiednio: 8,4%, 7,3%, 5,7% i była niższa niż stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju, ale wyższa niż w województwie.

W 2017 r. w ewidencji gminnej były zarejestrowane 224 podmioty gospodarcze. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych statystycznych GUS-u najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz rolnictwa.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

6. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Pogorzela na lata 2018-2022. W jej ramach zostały wskazane trudności w realizacji wyznaczonych działań, osiągnięcia oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania programu, jak również przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności we wdrażaniu programu

Trudności, na jakie napotkano, to w szczególności:

- ograniczenia finansowe,
- ograniczenia związane z brakiem specjalistycznej kadry.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- prowadzenie pracy socjalnej z ofiarami przemocy w rodzinie,
- podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy,
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych,

- prowadzenie poradnictwa, szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i pedagogów, członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz osób zajmujących się pomocą ofiarom przemocy w rodzinie,
- zapewnienie miejsc w ośrodku wsparcia dla osób dotkniętych przemocą (w tym czasie 4 osoby korzystały ze schronienia (1 w Bonifraterskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Piaskach, 2 w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zdunach, 1 w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Stowarzyszenia „Dom Pomocna Dłoń” w Błońsku).
- oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez działania edukacyjno-korekcyjne (1 osoba uczestniczyła w zajęciach)

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

- utworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć lub kontynuować w nowym okresie programowania

- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie dotycząca udziału sprawców w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- podnoszenie świadomości społeczeństwa na temat przemocy,
- kontynuacja współpracy z Bonifraterskim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Piaskach,
- zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- działalność edukacyjno-informacyjna (strona internetowa, media).

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że osiągnięto zaawansowane przygotowanie do wdrożenia założeń programu; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programu; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń programu; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie wdrożono założenia programu, zaproponował ogólną ocenę realizacji programu na poziomie

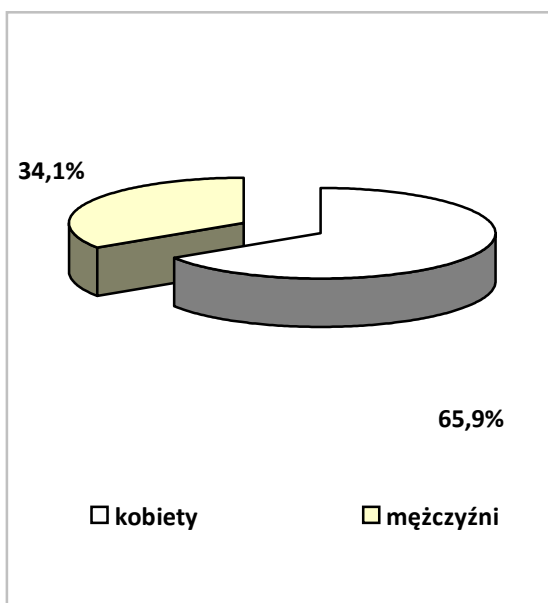
4,5. Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że ze względu na brak środków finansowych i kadrowych nie wszystkie założenia programu zostały zrealizowane. Nie udało się utworzyć na terenie gminy grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Pozostałe cele programu zostały w pełni wdrożone.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

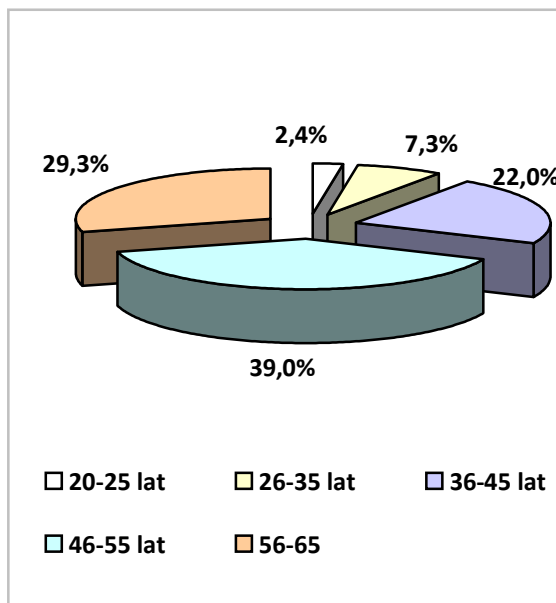
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Pogorzela została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 44 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do dorosłych mieszkańców, 2 ankiety wypełnione przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy oraz 74 ankiety skierowane do uczniów najstarszej klasy z dwóch losowo wybranych szkół z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 65,9% stanowiły kobiety, a 34,1% mężczyźni. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 46-55 lat (39%). Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 56-65 lat (29,3%), 36-45 lat (22%) oraz 26-35 lat (7,3%). Najmniej licznie reprezentowana była grupa wiekowa 20-25 lat (2,4%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie Pogorzela od urodzenia (75%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 14 do 20 lat (13,64%) oraz od 30 lat (6,82%), natomiast 4,54% badanych nie zadeklarowało czasu przebywania na terenie gminy. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (47,73%), drugą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (40,91%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe – 11,37% tej próby.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 74 uczniów, z czego 52,70% stanowiły kobiety, a 47,30% mężczyźni. Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 15 lat (44,60%), a następnie w wieku: 18 lat (32,43%), 16 lat (13,51%), 17 i 19 lat (po 4,05%) oraz 20 lat – 1,35% tej próby.

1. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Pogorzela. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2015-2017 mieszkańców gminy.

1.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie gminy Pogorzela pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą m.in.: Urząd Miejski, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji w Borku Wlkp., placówki oświatowe i świetlice. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Rynek 1, 63-860 Pogorzela
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Rynek 1, 63-860 Pogorzela

3.	Urząd Miejski	ul. Rynek 1, 63-860 Pogorzela
4.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk”	ul. Krobska 19, 63-860 Pogorzela
5.	Młodzieżowa Świetlica Środowiskowa w Pogorzeli	ul. Rynek 1, 63-860 Pogorzela
6.	Punkt Konsultacyjny	pl. Powstańców Wielkopolskich 1, 63-860 Pogorzela
7.	Zespół Interdyscyplinarny	ul. Rynek 1, 63-860 Pogorzela

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli.

Urząd Miejski w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Miejskiej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Pogorzela w latach 2015-2017.

Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	68 024	62 123	66 097
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	2 477	1 000	4 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2 036	2 858	7 722
razem	72 537	65 981	77 819

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pogorzeli.

Środki przeznaczane w latach 2015-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2017 r. – 77 819 zł.

Największe kwoty w latach 2015-2017 wydatkowano na walkę z alkoholizmem, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem wahały się, osiągając najwyższy

poziom w 2015 r. – 68 024 zł, wahały się również środki mające służyć przeciwdziałaniu narkomanii. Kwoty przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie rosły (z 2 036 zł w 2015 r., poprzez 2 858 zł w 2016 r., do 7 722 zł w 2017 r.).

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie, kieruje na terapię sprawców przemocy w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 7 osobami dotkniętymi przemocą w 2015 r. i 2017 r., w 2016 r. takich kontaktów nie odnotowano. Na terapię dla sprawców przemocy w rodzinie w analizowanym okresie nie skierowano ani jednej osoby. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	7	0	7
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pogorzeli.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Pogorzela nadzoruje również liczbę punktów sprzedaży alkoholu. W 2017 roku nie wydano postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, nie wydano też postanowień na jednorazowe zezwolenia.

Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2017 r. członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzili 6 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego. W 2015 r.

skierowali do Sądu Rejonowego w Gostyniu 3 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego, a w 2016 r. 8 wniosków. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2015-2017 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	8	9	6
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	8	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pogorzeli.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Pogorzela w 2017 r. pochodziły ze środków finansowych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pogorzeli.

Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Pogorzela w 2017 r.

	wartość w zł
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w 2017 r.	70784,34
wydatki na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	72818,94
^{w tym} koszty funkcjonowania GKRPA	16261,26
^{w tym} kwota przeznaczona na działalność punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	19970,00

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pogorzeli.

Łączne wpływy z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu na terenie gminy w 2017 r. wyniosły 70784,34 zł, a koszty realizacji gminnego programu profilaktyki uzależnień 72818,94 zł.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w gminie Pogorzela **Punkt Konsultacyjny**, w którym prowadzone są konsultacje indywidualne, motywująco-interwencyjne oraz porady dla osób uzależnionych i członków ich rodzin. W 2017 r. z pomocy skorzystało 40 osób, udzielono 170 porad. W Urzędzie Miejskim w Pogorzeli można również skorzystać z bezpłatnego poradnictwa prawnego. W 2017 r. wsparciem objęto 21 osób.

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Na mocy zarządzenia Burmistrza nr OK.0151-4/11 z dnia 20.01.2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli, Policji, Oświaty, Służby Zdrowia, organizacji pozarządowych i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji, podejmowanie działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo

przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Pogorzela w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	12	12	12
liczba spotkań ZI w ciągu roku	6	5	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	24	36	25
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	4	6	5
w tym sporządzonych przez Policję	4	5	4
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	1	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	3	5	8
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	4	4	5
liczba spraw sądowych	0	0	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Pogorzela.

W 2017 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie liczył 12 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 25 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 5 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy Pogorzela, z czego 4 zostały sporządzone przez Policję, a 1 przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W analizowanym roku wszczęto jedno postępowanie sądowe. W związku z podjętymi działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego w 2017 r. „Niebieską Kartę” zamknięto w 8 rodzinach.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy podlega pod

Posterunek Policji w Borku Wlkp. Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);
- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Posterunek Policji w Borku Wlkp. wynika, że w latach 2015-2017 r. liczba stwierdzonych faktów przemocy na terenie gminy ulegała wahaniom (5 w 2015 r., 7 w 2016 r. i 3 w 2017 r.). Liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie, wśród których przeważały kobiety, także wahała się: 5 kobiet w 2015 r., 9 osób w 2016 r. (6 kobiet i 3 mężczyzn) oraz 3 osoby w 2017 r. (2 kobiety i 1 mężczyzna). Funkcjonariusze nie stwierdzili stosowania przemocy wobec nieletnich i osób starszych. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy było odpowiednio: 5, 8 i 3 mężczyzn, w tym 4, 6 i 3 będących pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Pogorzela w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba stwierdzonych faktów przemocy	5	7	3
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	5	11	3
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	5	9	3
w tym kobiety	5	6	2
w tym mężczyźni	0	3	1
w tym nieletni	0	0	0
w tym osoby starsze	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie	5	8	3
w tym kobiety	0	0	0
w tym mężczyźni	5	8	3
w tym nieletni	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	4	6	3
w tym kobiety	0	0	0
w tym mężczyźni	4	6	3
w tym nieletni	0	0	0

Dane Posterunku Policji w Borku Wlkp.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Posterunku Policji w Borku Wlkp. uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej świadczył także **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę

socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu, który niejednokrotnie przyczynia się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (odpowiednio: 11, 10, 12). 1 rodzinie dotkniętej przemocą udzielono wsparcia w 2015 roku, zaś w latach 2014 i 2016 pomocy z powodu przemocy w rodzinie nie udzielano. W analizowanym okresie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie przyznawał także wsparcia z powodu narkomanii. Dane za lata 2015-2017 zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2015-2017 MGOPS w Pogorzeli przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2014 r.		2015 r.		2016 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	0	0	1	1	0	0
alkoholizm	11	22	10	24	12	28

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed wydarzeniem się poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy.

Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy Pogorzela mają zapewnioną opiekę w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej ASKLEPIOS. Lekarz w związku z wystąpieniem przemocy ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

1.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Mieszkańcy gminy Pogorzela są objęci wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	Adres
1	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Wrocławska 8, 63-800 Gostyń
2	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Wrocławska 8, 63-860 Gostyń
3	Komenda Powiatowa Policji	ul. Wrocławska 44, 63-800 Gostyń
4	Posterunek Policji w Borku Wlkp.	ul. Lisia Droga 1 63-810 Borek Wlkp.
5	Sąd Rejonowy I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Sądowa 1, 63-800 Gostyń
6	Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Piaskach	Osiedle Marysin 1, 63-820 Piaski

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna. Jedna osoba z terenu gminy Pogorzela stosująca przemoc uczestniczyła w realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie programach korekcyjno-edukacyjnych w 2015 i 2017 roku. W analizowanym okresie odpowiednio: 9, 11 i 4 osoby z terenu gminy dotknięte przemocą w rodzinie skorzystało ze wsparcia psychologicznego. Mieszkańcy gminy nie korzystali natomiast z pomocy specjalistycznych ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy oraz konsultacji dla osób stosujących przemoc. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu w odniesieniu do ludności gminy w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2015-2017.

Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Pogorzela w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2015-2017

	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba mieszkańców gminy korzystających ze specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	0	0
liczba mieszkańców gminy dotkniętych przemocą w rodzinie, którym PCPR zapewniło miejsce w ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej	2	9	0
liczba mieszkańców gminy uczestniczących w realizowanych przez PCPR programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1	0	1
liczba mieszkańców gminy korzystających z konsultacji dla osób stosujących przemoc	1	0	1
liczba mieszkańców gminy dotkniętych przemocą w rodzinie, którzy skorzystali ze wsparcia psychologicznego	9	11	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gostyniu**. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia

terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2016/2017 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna objęła różnymi formami wsparcia następującą liczbę dzieci, młodzieży z gminy Pogorzela:

- wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim – 6,
- wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność ruchową – 1,
- wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na słabe widzenie – 1,
- wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone – 2,
- wydanie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania – 2,
- wydanie opinii w sprawie objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną – 16,
- wydanie opinii w sprawie dostosowania wymagań programowych do potrzeb indywidualnych dziecka – 3,
- terapia psychologiczna – 3,
- terapia pedagogiczna – 1,
- zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju – 1,
- terapia logopedyczna – 1.

Łącznie powyższymi formami wsparcia objęto 36 dzieci z gminy Pogorzela.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Gostyniu**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają

charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich, który w 2017 roku prowadził 16 spraw z orzeczonym nadzorem kuratora, 5 w sprawach nieletnich, 10 wobec osób zobowiązanych do leczenia odwykowego i 4 postępowania w sprawach o ograniczenie władzy rodzicielskiej. Ogółem na dzień 31 grudnia 2017 roku dozorem kuratora objętych było 47 osób w 35 sprawach.

Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej ma swoją siedzibę w Piaskach – Marysinie. Przeznaczony jest dla osób, które z różnych przyczyn znalazły się w trudnej sytuacji, często zagrażającej życiu i zdrowiu, np. ofiary przemocy domowej, osoby, które doznały urazu psychicznego i nie są w stanie przezwyciężyć jego następstw, osoby nagle osamotnione lub tymczasowo pozbawione opieki. W Ośrodku podopieczni przebywają do trzech miesięcy i w tym czasie otrzymują schronienie oraz pomoc psychologiczną, prawną i lekarską.

Podstawowe cele Ośrodka to:

- Zapewnienie schronienia maltretowanym kobietom i dzieciom, osobom osamotnionym, tymczasowo pozbawionym opieki.
- Zapewnienie im bezpłatnej pomocy medycznej (np. sprawa obdukcji), psychologicznej, prawnej.
- Prowadzenie działalności mającej na celu lepsze zrozumienie istoty zjawiska przemocy domowej.
- Wspieranie wszystkich pomagających ofiarom przemocy w rodzinie.
- Stworzenie oparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Współpraca z rodzinami (osobami) z problemem alkoholowym, wśród których szczególnie często spotykamy się z problemem przemocy domowej.
- Motywowanie do uczestnictwa w grupach AA.
- Pomoc pracownikom socjalnym z gmin w ustaleniu diagnozy sytuacji rodziny i podejmowanie działań zmierzających do rozwiązania problemów rodziny.
- Prowadzenie indywidualnych rozmów z dziećmi — pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z trudnościami w nauce, z uzależnieniami.

- Prowadzenie mediacji rodzinnych w sytuacji braku możliwości porozumienia się członków rodziny — tworzenie grup samopomocy.
- Kierowanie spraw do sądu o wydanie zarządzeń w sprawach małoletnich dzieci w przypadku stwierdzonych zaniedbań i braku możliwości zmiany postawy rodziców.
- Szkolenie pracowników socjalnych, w problematyce przeciwdziałania przemocy.
- Doprowadzenie do usamodzielnienia ofiar przemocy.
- Nauka radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

W 2017 roku z porad prawnych Bonifraterskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystało 19 osób z gminy Pogorzela, 31 z pomocy psychologa, 27 z pomocy pracownika socjalnego, a 29 z pomocy w naturze.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	Instytucja	nr telefonu	tel. czynny
	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pogorzeli	65 57 34 953	w godzinach pracy placówek
	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	65 57 34 953	
	Posterunek Policji w Borku Wlkp.	65 57 58 330	
	Komenda Powiatowa Policji w Gostyniu	65 57 20 430	
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu	65 57 27 528	
	Telefon Zaufania przy PCPR	65 57 27 799	śr. 15:00-18:00
	Bonifraterski Ośrodek Interwencji Kryzysowej	65 57 39 000,	24h/doba
	NZOZ ASKLEPIOS	65 57 34 682,	pn.- pt. 8:00-18:00,
	Telefon „Stop Przemocy” dla Dzieci i Młodzieży oraz ich Rodziców	42 682 28 37	pn.-pt. 10:00-18:00
	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37	pn.-pt. 10:00-16:00

Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002	pn.-sob. 8:00-22:00 niedz. i święta 8:00-16:00
Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148	Całodobowo
Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12	pn.-pt. 8:15-20:00
Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48	pn.-pt. 17:00-20:00 sob. 15:00-17:00
Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123	pn.-pt. 14:00-22:00
Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111	pn.-niedz. 12:00-22:00
Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88	pn.-pt. 15:00-19:00
Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068	pn.-pt. 14:00-20:00
Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41	pn. 17:00-20:00

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli.

1.3. WSPÓLPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie znajdujące się w gminie Pogorzela należą do diecezji kaliskiej. W diecezji funkcjonuje 80 parafialnych poradni życia rodzinnego utworzonych z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także matkach samotnie wychowujących dzieci i ludziach młodych. Doradcy Życia Rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologowie, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Wszyscy muszą mieć kwalifikacje z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

W gminie Pogorzela funkcjonuje 1 parafia Kościoła rzymskokatolickiego – Parafia p.w. Św. Michała Archaniola (ul. Rynek 43, 63-860 Pogorzela). Ponadto niektóre miejscowości należą do parafii mających siedziby poza gminą. Ich wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2017 roku

l.p.	nazwa parafii	adres
1.	Parafia rzymskokatolicka p.w. Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej	Mokronos 70, 63-720 Koźmin Wlkp.
2.	Parafia rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	Wyganów 9, 63-740 Kobylin
3.	Parafia rzymskokatolicka p.w. Wszystkich Świętych	Wielowieś, ul. Kościelna 1, 63-700 Krotoszyn
4.	Parafia rzymskokatolicka p.w. Św. Marcina	Borzęciczki 1, 63-720 Koźmin Wlkp.

Dane Urzędu Miejskiego w Pogorzeli.

W gminie Pogorzela parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego. Wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

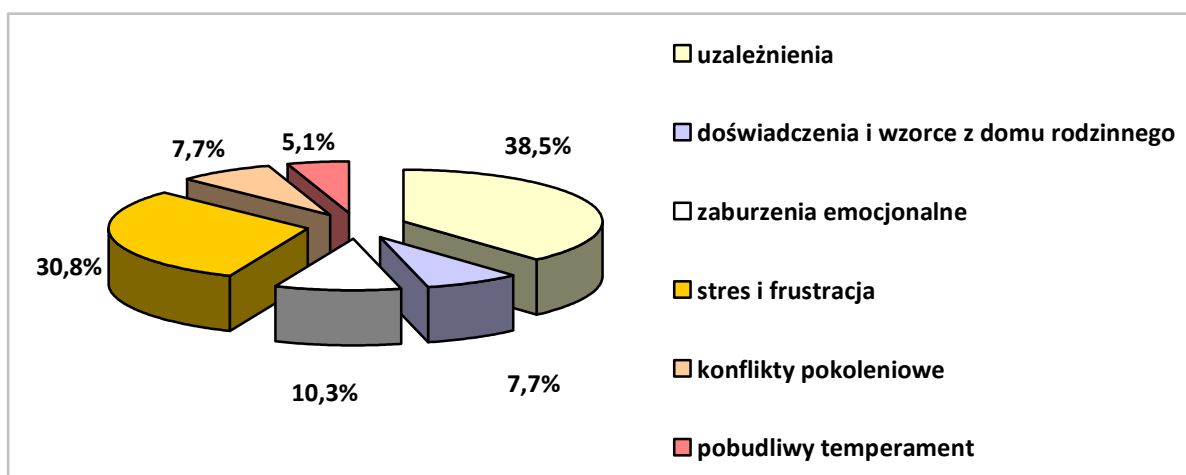
Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych Doradców Życia Rodzinnego koordynuje **Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej**. Diecezjalnym Duszpasterzem Rodzin w Kurii Diecezji Kaliskiej jest ks. Sławomir Kostrzewa. **Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

1.4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

1.4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Pogorzela zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 44 wypełnione anonimowo ankiety. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

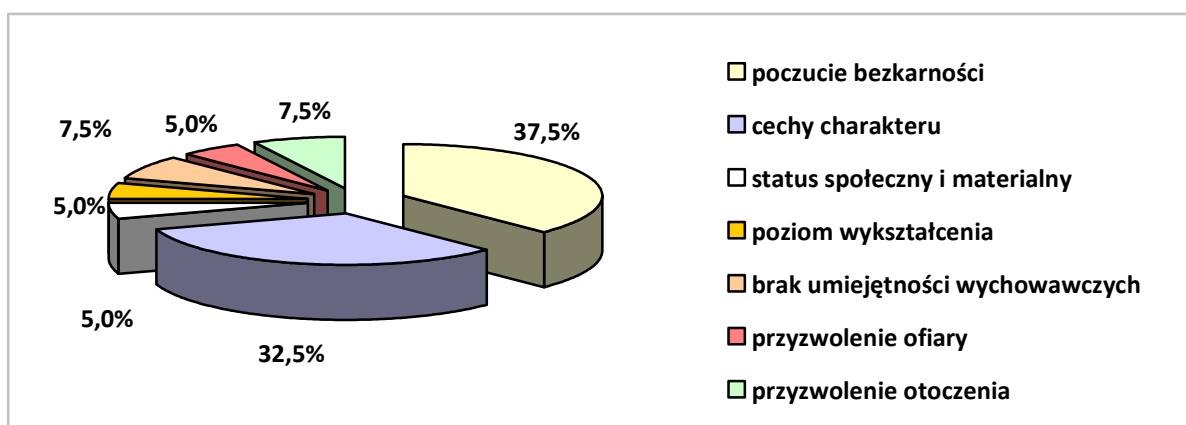

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (38,5%) oraz stres i frustracja (30,8%). Do często wskazywanych przyczyn zaliczono zaburzenia emocjonalne (10,3%), doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego, konflikty międzypokoleniowe (po 7,7%) oraz pobudliwy temperament (5,1%).

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (37,5%) oraz cechy charakteru (32,5%). Wymieniono także brak umiejętności wychowawczych, przyzwolenie otoczenie (po 7,5%) oraz poziom wykształcenia, status społeczny i materialny i przyzwolenie ofiary (po 5,0%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

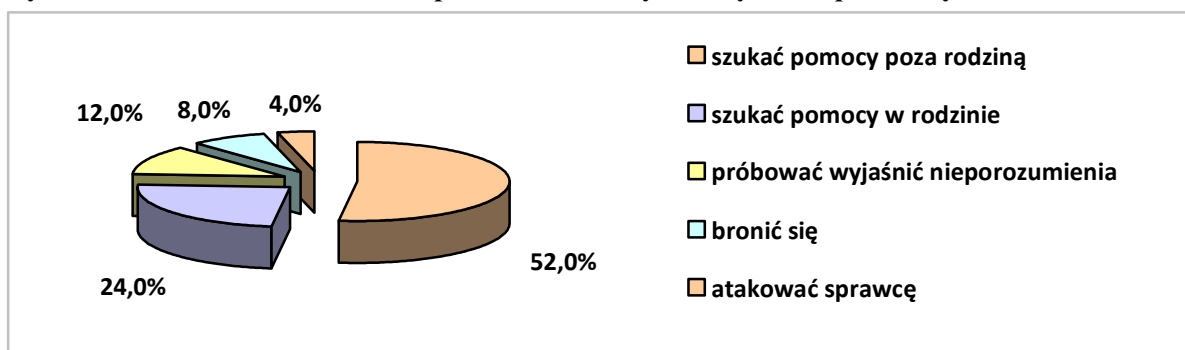
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

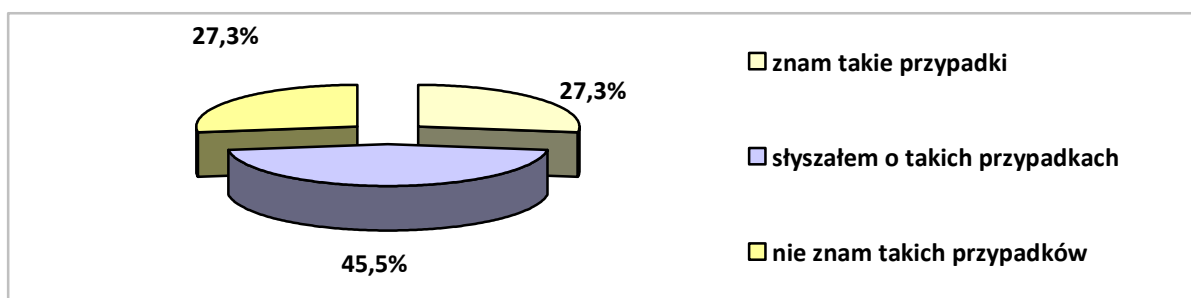

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (52%) oraz szukać pomocy w rodzinie (24%), a w dalszej kolejności próbować wyjaśnić nieporozumienia (12%), bronić się (8%) i atakować sprawcę (3,9%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

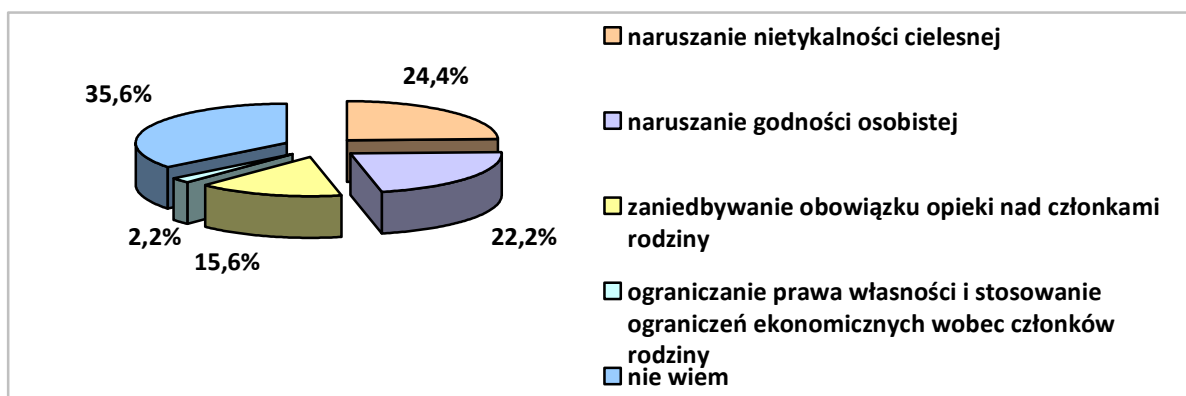
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie zna 27,3% ankietowanych, a kolejne 45,5% respondentów stwierdziło, że o nich słyszało. Przeciwnego zdania było 27,3% badanych. Inna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie najczęściej występujących w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

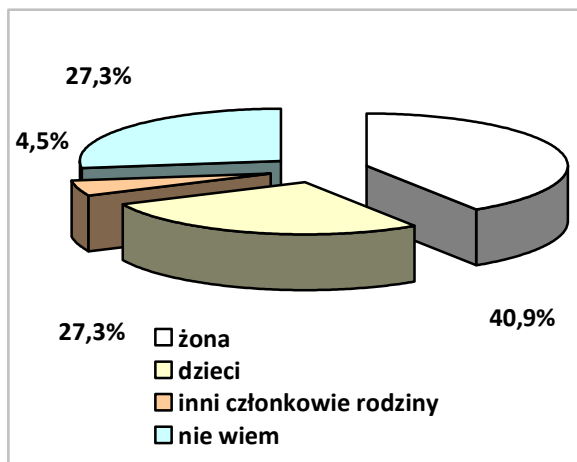

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

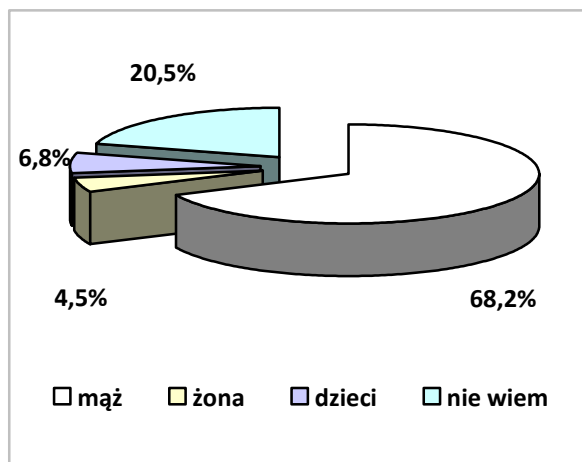
Wśród form przemocy, które najczęściej występują w rodzinach zamieszkałych w gminie, wymieniano: naruszenie nietykalności cielesnej (24,4%), naruszenie godności osobistej (22,2%), zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny (15,6%), oraz ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny (2,2%). Odpowiedzi na to pytanie nie potrafiło udzielić 35,6% respondentów.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

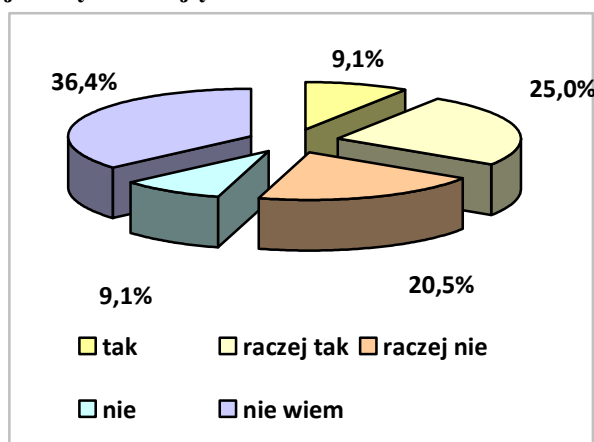

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

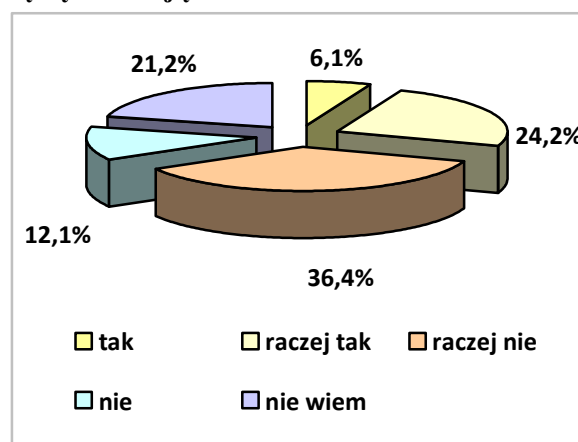
Większość ankietowanych (40,9%) uznała, że ofiarami przemocy w rodzinie padają głównie żony. Według 27,3% badanych są to dzieci, a kolejne 4,5% respondentów stwierdziło, że są to inni członkowie rodziny. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych (68,2%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Według 6,8% ankietowanych są to dzieci, kolejne 4,5% pytanym uznało, że są to żony. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 20,5% respondentów. Na podstawie tych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami żona i dzieci.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

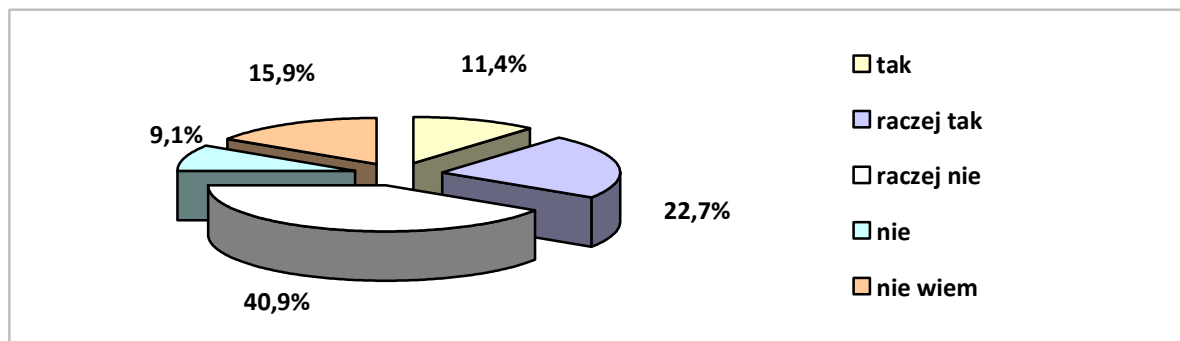
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 34,1% respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 29,6% ankietowanych. Stanowiska w tej sprawie nie sprecyzowało 35,4% pytanym.

W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie, 48,5% badanych odpowiedziało, że są one niewystarczające lub raczej niewystarczające. Pozytywną opinię przedstawiło 30,3% respondentów. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 21,2% ankietowanych.

Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

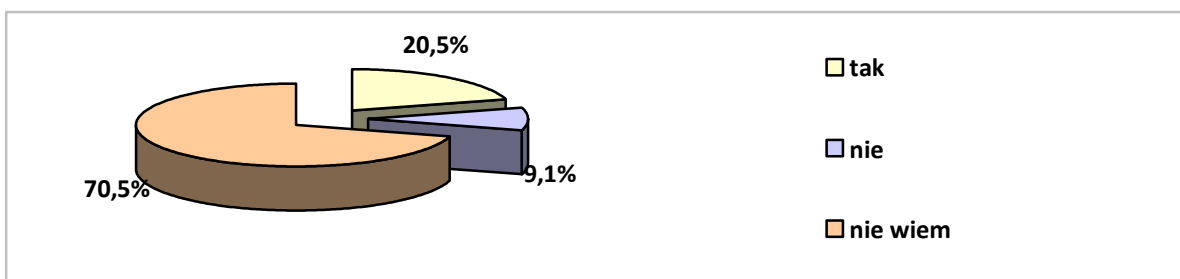

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa respondentów stwierdziła, że przemoc w rodzinie nie jest dużym problemem społecznym na terenie gminy. Przeciwne zdanie wyraziło 34,1% ankietowanych. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 15,9% badanych.

Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 20,5% ankietowanych stwierdziło, że takie ryzyko istnieje. Przeciwnego zdania było 9,1% badanych. Największa grupa respondentów (70,5%) nie potrafiła tego ryzyka ocenić. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

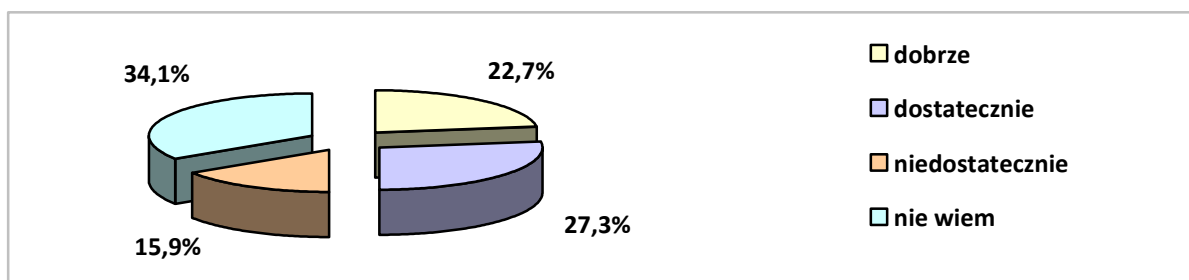
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie, 27,3% ankietowanych stwierdziło, że są one dostateczne, a 22,7% badanych określiła je jako dobre. Jednocześnie 15,9% respondentów uznało, że są one niedostateczne. Problem z odpowiedzią na to pytanie miało 34,1% pytanych.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy, zwiększenie działań interwencyjnych, zintensyfikowanie przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjnych, utworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy, organizowanie spotkań dla ofiar i sprawców przemocy, zapewnienie dostępu do psychologów, pedagogów oraz poradnictwa i terapii, efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom, a także udzielanie profesjonalnej pomocy prawnej. Za równie ważne uznano wzmocnienie działań instytucji pomocowych (szybkie i skuteczne interwencje policyjne, monitorowanie rodzin z problemami, realizowanie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy oraz współpraca z pedagogami szkolnymi). Wśród niezbędnych działań wymieniono również prowadzenie kampanii informacyjnych na temat zjawiska agresji i przemocy oraz działalności instytucji pomocowych, a także skuteczne karanie sprawców.

1.4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w dwóch placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2016/2017 615 uczniów. Zatrudniano w tym czasie 70 nauczycieli. Uczniowie obu szkół

mogli skorzystać z pomocy pedagoga, jedna placówka zapewniała opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2016/2017

Rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	Występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	44	0
sięganie po alkohol	2	11	0
sięganie po narkotyki	0	0	2
niszczenie mienia szkolnego	1	2	1
kradzieże na terenie szkoły	0	0	2
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	4	1
udział w grupach negatywnych	0	0	2
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	2	1
autoagresja	1	1	1
ucieczki z domu	0	0	2
przestępczość ujawniona	0	0	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: palenie papierosów, sięganie po alkohol, dyskryminacja oraz agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, niszczenie mienia szkolnego oraz przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Ankietowani wskazywali również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2015/2016

rodzaj zjawiska	obecność	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	10	1

domowego		
zaniedbanie przez dom	2	1
przemoc w rodzinie	1	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1	1

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 10 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 2 przypadki zaniedbań dzieci przez dom rodzinny oraz 1 przypadek uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Z pytań otwartych wynikało, iż rodziny uczniów borykają się z wieloma problemami. Badani wskazywali głównie na bezradność i niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz brak czasu i zainteresowania poświęcanego dzieciom ze strony rodziców, a także dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców. Za równie ważne uznano bezrobocie, trudną sytuację materialną związaną z brakiem pracy oraz trudną sytuację mieszkaniową.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów, podejmowane na terenie szkoły

W ankietowanych placówkach podejmowane były różnorodne działania profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów. Najczęściej wymieniano: pogadanki prowadzone przez pedagogów, kuratora i policjantów, wykłady na temat szkodliwości dopalaczy i używek. Szkoły realizują własne corocznie przygotowywane programy profilaktyczne oraz korzystają z już istniejących.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność monitorowania sytuacji dzieci w domu rodzinnym, umożliwienie indywidualnego rozwoju, rozbudzanie aspiracji i poszerzanie horyzontów, a także wspieranie w osiąganiu osobistych celów oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Za równie ważne ankietowani uznali wspieranie uczniów będących w trudnej sytuacji materialnej, rozszerzenie współpracy z organizacjami i jednostkami pomocowymi oraz sponsorami, a także kontynuowanie działań profilaktycznych uświadamiających skutki uzależnień (organizowanie spotkań ze specjalistami – psychologami, pedagogami, lekarzami i policjantami). Respondenci zwrócili również uwagę na potrzebę prowadzenia pedagogizacji rodziców oraz

warsztatów dla rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Ankietowani szczególnie nacisk położyli na poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych rozwijających zainteresowania uczniów, wprowadzenie nowoczesnych pomocy naukowych wzbogacających proces kształcenia, a także zwiększenie zaangażowania rodziców w rozwiązywanie problemów dzieci.

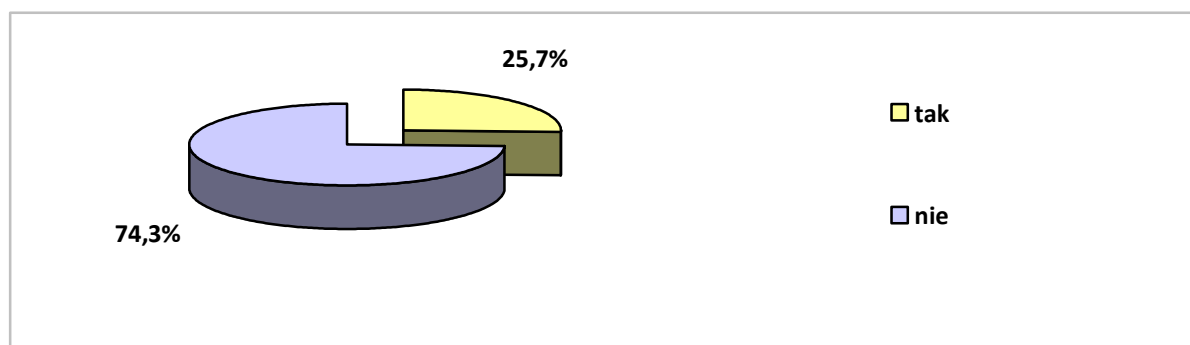
Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

W przypadku oceny współdziałania szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny, przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sąd Rodzinny, Policję, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz placówki oświatowe

1.4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu ankietowym skierowanym do dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 74 uczniów. W pierwszej kolejności uczestnicy badania odnieśli się do kwestii doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o doznawanie przemocy ze strony rówieśników.

Wykres 15. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Większość uczniów (74,3%) odpowiedziała na to pytanie przecząco. Jednak 25,7% badanych doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Z kolei w odpowiedzi na pytanie

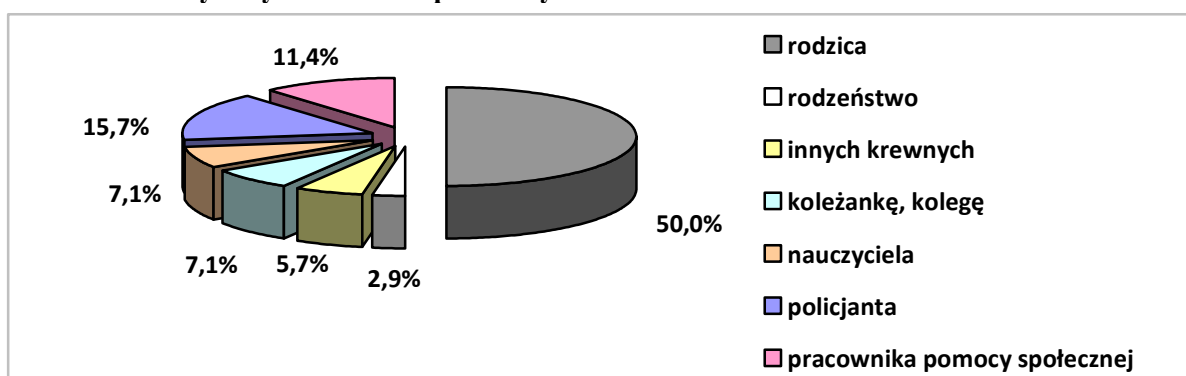
o doznawanie przemocy w swojej rodzinie 2 ankietowanych potwierdziło występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (67%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 33% badanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Odpowiadając na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość uczniów (87%) odpowiedziała twierdząco. Tylko 13% ankietowanych uważa, że świadek lub ofiara przemocy nie muszą nikogo informować o wystąpieniu takiego problemu.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocę podzieliliby się z rodzicem (50%), policjantem (15,7%), a także pracownikiem pomocy społecznej (po 11,4%). W dalszej kolejności wymieniono nauczyciela oraz kolegę, koleżankę (po 7,1%). Odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badania w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (82%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 18% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 38% badanych. Jednak 62% ankietowanych nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (48%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej osób (43%) wskazało na przemoc rówieśniczą, a tylko 9% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

1.5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego MGOPS-u w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy Ośrodka Pomocy Społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

1.6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane

zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: rodzina, dziecko, młodzież oraz uzależnienia i przemoc w rodzinie.

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkjom rodzin • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dziecko • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • wychodzenie przez instytucje miejskie do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • dobry dostęp do opieki zdrowotnej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe) na terenie gminy • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych przez rodziny, dzieci i młodzież
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostosowana do potrzeb mieszkańców oferta opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilanie się problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie asystenta rodziny • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • wzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • niedostosowana do potrzeb mieszkańców oferta opieki nad dziećmi do lat trzech • wzrastające zapotrzebowanie na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak środków na zbudowanie oferty spędzania wolnego czasu dostosowanej do

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin i zapewnianie tym rodzinom wsparcia asystentów rodziny, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dziecko oraz zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Nasilanie się problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych, rosnące zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny, rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • kadra przygotowana do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wystarczająca liczba akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień • dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień prowadzone wśród dzieci i młodzieży • programy profilaktyczno-edukacyjne poświęcone przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym prowadzone w placówkach oświatowych gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające możliwości finansowe i lokalowe dla poszerzenia zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości dzieci i młodzieży z 	<ul style="list-style-type: none"> • zapotrzebowanie na wsparcie ze strony

<p>gminy na temat zagrożeń uzależnieniami</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak zagrożenia w gminie przestępczością nieletnich 	<p>organizacji pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób w stosunku, do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol i narkotyki • niewystarczająca liczebność i fachowość kadr pracujących w gminie z osobami uzależnionymi • wzrost liczby uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru *uzależnienia i przemoc w rodzinie* uwypukliła liczne zagrożenia, jak np. wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, zwiększająca się liczba osób w stosunku, do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami brak zagrożenia w gminie przestępczością nieletnich), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

2. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pogorzela na lata 2018-2022 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar

Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pogorzela na lata 2018-2022. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pogorzela na lata 2018-2022, jest następujący:

„Skuteczne zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie, wsparcie i ochrona ofiar oraz oddziaływanie na sprawców przemocy”

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

3.2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej oraz specjalistycznego poradnictwa rodzinom dotkniętym przemocą.	2018-2022	MGOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których występuje przemoc.	2018-2022	MGOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, PK, ZI, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia konieczności	MGOPS, PCPR, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu

				socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Informowanie o istniejących grupach wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy na terenie powiatu gostyńskiego.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, NGO-s	- liczba rodzin, którym udzielono informacji	- wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - przywracanie właściwego funkcjonowania rodziny
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, PK, placówki oświatowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościół	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie - wzmacnianie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie rodzin narażonych na przemoc - zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie
Informowanie sprawców przemocy w rodzinie o możliwości skorzystania z programów korekcyjno-edukacyjnych.	2018-2022	GKRPA, ZI, MGOPS	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy

			edukacyjnych.	
Pomoc w postaci wspierania sprawców przemocy do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, Policja, SR, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, Policja, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Wzmacnianie umiejętności społecznych mieszkańców gminy, zwiększanie ich motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, PK, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzmacnianie kompetencji społecznych mieszkańców - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie pogadanek, prelekcji na temat zjawiska przemocy w rodzinie	2018-2022	GKRPA, ZI, MGOPS, PK, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- uwrażliwianie na problem przemocy w rodzinie - zmiana świadomości

				społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2018-2022	UM, RM, MGOPS, GKRPA, ZI, PK, placówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - promowanie prawidłowego modelu rodziny
Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI, PK, placówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęcie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2018-2022	UM, RM, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościoł	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie i zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2018-2022	MGOPS, GKRPA, ZI PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych dzięki poszerzeniu zakresu i form wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	2018-2022	UM, GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe, Policja, SR inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń	2018-2022	UM, placówki oświatowe,	- liczba i rodzaj szkoleń	- podwyższenie wiedzy

i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.		GKRPA, ZI, PPP	- liczba uczestników	nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	2018-2022	UM, GKRPA, MGOPS, ZI placówki oświatowe, Policja, NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- ochrona ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Monitorowanie	2018-2022	UM, ZI, MGOPS, PK,	- liczba i rodzaj	- zmniejszenie liczby

i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w gminie.		Policja, Sąd Rejonowy, PCPR, PPP, placówki ochrony zdrowia,	przestępstw popełnionych na terenie gminy - liczba i rodzaj wykroczeń na terenie gminy - liczba Niebieskich Kart - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim	osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
--	--	---	---	---

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz możliwości udzielania wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą.	2018-2022	UM, GKRPA, MGOPS, PK, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę	2018-2022	UM, RM, MGOPS, GKRPA, PK, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs,	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.		Kościół	uzależnień i przemocy w rodzinie	- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmocnienia kondycji i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość życia rodzin.	2018-2022	UM, RM, GKRPA, ZI, MGOPS, PK, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2018-2022	Policja, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

UM – Urząd Miejski
RM – Rada Miejska
MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PK – Punkt Konsultacyjny
SR – Sąd Rejonowy
PR – Prokuratura Rejonowa
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
NGOs – organizacje pozarządowe

III. REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz, Rada Miejska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt Konsultacyjny, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gostyniu, Powiatowy Urząd Pracy w Gostyniu, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pogorzeli – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Badanie efektywności wdrożenia programu realizowane będzie w dwóch fazach – na początku i na końcu danego roku kalendarzowego w okresie obowiązywania programu. Badania o charakterze ilościowym zostaną uzupełnione osobistą narracją członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w realizacji programu. Zebrane w ten sposób informacje zostaną włączone do rocznego sprawozdania z realizacji programu, a następnie zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Ewaluacji programu będzie dokonywał zespół monitorujący.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy.....	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2017.....	5
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2015-2017.....	11
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2015-2017.....	11
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie	16
Tabela 6. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	17
Tabela 7. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2015-2017.....	18
Tabela 8. Działalność GKRPA w latach 2015-2017 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	18
Tabela 9. Wartość środków przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie Pogorzela w 2017 r.	18
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Pogorzela w latach 2015-2017.....	20
Tabela 11. Dane Posterunku Policji dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Pogorzela w latach 2015-2017.....	22
Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym w latach 2015-2017 MGOPS w Pogorzeli przyznał pomoc z powodu przemocy lub alkoholizmu.....	23
Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	24
Tabela 14. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy Pogorzela w zakresie wsparcia dla ofiar przemocy w latach 2015-2017.....	25
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	28
Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2017 roku	29
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2016/2017.....	36

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2015/2016.....	37
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci.....	15
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku.....	15
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	30
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	31
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	32
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	32
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?.....	32
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?.....	33
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?.....	33
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	34
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	34
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	34
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	35
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	35

**Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony
rówieśników?..... 39**

**Wykres 16. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy
w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie? 39**